

La mort d'Antoni Sesé

● La vida de les germanes Úriz es va veure greument sacsejada per un dels episodis més negres de la Guerra Civil espanyola: els fets de maig de 1937, en què es van dirimir, de forma sagnant, les tensions entre les forces que es mantenien fidels a la República. Una guerra dins la guerra. A un costat van situar-se la CNT i el POUM, interessats a mantenir les essències de la revolució; i a l'altre, van situar-se ERC i el PSUC, la influència del qual creixia a recer del pes creixent de l'URSS. L'enfrontament va provocar un gir decisiu en el bàndol republicà i, de forma directa, uns 500 morts i més de mil ferits.

Una de les víctimes fou el marit d'Elisa, Antoni Sesé, secretari general de la UGT de Catalunya i conseller de la Generalitat. El fets es van produir el 5 de maig, poques hores després de ser nomenat conseller. Sesé fou assassinat al carrer Casp. Suposadament els trets que van provocar-li la mort van sortir de la seu del Sindicat Únic d'espectacles públics de la CNT; si bé alguns destacats membres d'aquest sindicat, com ara Joan Peiró, n'atribueixen la responsabilitat "a

les barricades governamentals del passeig de Gràcia".

Dies després, el portaveu de la UGT reclamava "un comiat multitudinari" al seu líder. I, efectivament, les exèquies van esdevenir una manifestació impressionant, amb milers de persones que van seguir la comitiva. A les imatges, que reproduïm en aquesta pàgina, s'hi pot veure la plana major del sindicat i el PSUC, entre els quals el secretari general, Joan Comorera. També hi era present el cònsol rus, Antónov-Ovséienko, i Josep Tarradellas, en representació del govern de la Generalitat. Al costat d'Elisa Úriz s'hi pot distingir Joan Miret, que formaria part de la poderosa associació de maquisards de la regió de París i

moriria al camp de concentració de Mauthausen; i, a l'altra, Dolors Piera, amiga i alumna de Josefa Úriz.

En qualsevol cas, la mort d'Antoni Sesé va representar un dur trasbals per a la vida d'Elisa Úriz, si bé aquesta no va fer sinó estimular, encara més, el seu compromís polític. I, al mateix temps, va reforçar la unió de les dues germanes, la vida de les quals transcourria, a partir d'aleshores, de forma paral·lela en un drama inacabable que les duria a viure, en primer persona, l'exili, la Segona Guerra Mundial, la resistència francesa, l'operació Bolero-Paprika i, finalment, la mort en un nou exili forçat al Berlín Oriental.

Les germanes Josefa i Elisa Úriz van haver de patir un doble exili per la seva condició de republicanes i comunistes

➤ Els problemes van sorgir a l'hora d'aplicar aquesta nova metodologia en un país tancat com l'Espanya de principis del segle XX, en què l'Església controlava bona part de la xarxa educativa i disposava de múltiples instruments per incidir en els continguts educatius.

Des del 1914 fins al 1931 Pepita Úriz va deixar empremta a les quatre escoles de magisteri del nostre país: Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona. I arreu va topat amb un mur d'intransigència. El 1914 va aconseguir la plaça a l'Escola Normal de Girona i, pocs mesos després d'arribar, s'hi va establir la seva germana Elisa, que va obtenir la plaça de professora de

música en el mateix centre. Aparentment, els sectors conservadors es van contenir durant anys, malgrat alguns gestos clarament transgressors d'ambdues germanes, tant dins com fora de l'aula. Però, quan Josefa Úriz va abandonar Girona per traslladar-se a Lleida, el 1921, la premsa catòlica no va poder reprimir-se i va expressar una notable virulència contra l'exprofessora de la Normal, de qui en destacaven el "temperament fogós i el fanatisme no dissimulat". El seu pas per Lleida encara seria més mogut i acabaria provocant un expedient disciplinari i un intents debat sobre la llibertat de càtedra. Malgrat el suport que va rebre, Josefa Úriz no va poder eludir el

seu defenestrament. No serà fins al 1926 quan aconseguirà la reincorporació a l'Escola Normal de Lleida, si bé la rehabilitació plena no es durà a terme fins al 1931, una vegada proclamada la república. En aquell moment, però, Elisa Úriz s'havia traslladat a Tarragona per tal d'exercir com a professora de música a l'Escola Normal. Allí va conèixer el dirigent de la UGT Antoni Sesé, amb qui es va casar i amb qui va compartir el compromís social i polític.

El nou escenari que va obrir-se a partir del 14 d'abril de 1931 va representar una alenada de frescor en el panorama educatiu, del qual van poder participar directament les dues germanes. Josefa Úriz fou nomenada directora de l'Escola Normal de Dones de Lleida i el 28 de gener de l'any següent, directora de l'Escola Unificada de Magisteri. De forma paral·lela, va impulsar el moviment Batec i la revista *Escola*, amb la idea de difondre el mètode Freinet.